

ליכות וכוזבת
מרב הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
(משמשים בקודש)

לע"נ הבחור היקר והאהוב גוי ז"ל בן אירית ואשר כהן

תפארת נוי

יו"ל ע"י עמותת "תשובה באהבה" ארגון לקירוב רחוקים ואהבת ישראל לקירוב הגאולה

מאת הרב דוד פריוף שליט"א

המאמר מוקדש לע"נ שושנה בת רבקה ז"ל

אני מאשים (את עצמי)...

היום! נורא נוראות!!!

לכן אני אומר לעצמנו, שלפני שאנחנו יוצאים להפגנות על קדושת השבת או על גיוס בני הישיבות וצועקים "שאבעס" או "גוועלד", נחדור עמוק לנבכי הלב שלנו, ונחפש בַּשְׂקִים שלנו, כמה יראת שמים יש שם, כמה אנחנו חרדים לכבודו של בורא עולם, כמה אנחנו מכבדים ומעריצים את הרבנים וגדולי הדור, כמה כואב לנו באמת שיש לנו אחים מתוקים שרחוקים מדרך האמת שלא באשמתם? מתי בפעם האחרונה התפללנו שהיהודי שמחלל שבת יזכה להכיר את בוראו ולהנות מהמתנה הנדירה והייחודית שהעניק לו בחינם?!

כשנבין ונפנים את זה, ברור לי שכבר לא יהיה צורך לצאת להפגנות ולתת לכלי התקשורת השמאלנית והארורה טונות של חומר רע על שומרי התורה, ולגרום לחילול ה' שמרחיק עוד אלפי של יהודים מהודה ויופיה של תורתנו הקדושה, משום שכולם רוצים להתחבר ולהיות חלק מחבורה שהיא טובה, מאירה פנים, מוצלחת וכו'.

בפרשתנו המפוארת, ישנם המון רמזים ליסוד הנ"ל, אך מקוצר היריעה בחרתי לחזק היסוד מ"מתן תורה" דווקא. כולנו יודעים לדקלם את עשרת הדיברות בעל פה, וזה נפלא. אך אם נתבונן בתחילת הפרק (ט"ו) נגלה שקודם מתן תורה, התורה מדגישה את הפחד, הרעדה, הכבוד וההדר שהתבקשו עם ישראל לנהוג כלפי נותן התורה, התורה. ואצטט כמה קטעים: "השמרו לכם עלות בְּרָךְ" "כָּל הַנִּגַּע בְּהָר מוֹת יוֹמָת" "לא תגע בו יד כי סקול יִסָּקֵל או יָרֵה יִיָּרֶה" "היו נכבדים" (מוכנים) לשלשת ימים אל תגשו אל אֵשֶׁה" "וְיָהִי קֶלֶת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקָל שָׁפָר חֶזֶק מְאֹד וַיְחַדֵּר כָּל הָעָם אֶשֶׁר בַּמַּחֲנֶה" "וְהָרַסוּ עֵשֶׂן כָּל וַיְחַדֵּר כָּל הָהָר מְאֹד"

מבלי היסוד הנ"ל היינו שואלים: מדוע צריך להכניס את העם לפחד וחרדה, טרם מתן תורה? מה התועלת בהפקת המופע האורקולי הגרנדיוזי הזה? הלא אם בורא עולם רוצה לתת לנו תורה כל כך נפלאה במתנה, אז שיתן אותה "בכסף"?!...

אך כעת הכל מובן, שהרי הסכמנו וסיכמנו, שהאדם בנוי בצורה כזו, שכשרואה כבוד, הדר, ותכונה כלפי שום דבר, מיד אף הוא נוטה להוקיר, להעריך ולכבד את אותה הדמות, ואף רוצה להתקרב ולהיות חלק מהעניין, ולכן בורא עולם ברוב רחמיו רצה שעמו הנבחר יקבל את התורה בשלמותה, ובשביל זה צריך לגרום להם להעריך את התורה על ידי ההכנות הנ"ל.

בע"ה ובל"ב בגליון הבא נמשיך לעסוק בנושא חשוב זה. יזכנו בורא עולם להאדיר את שמו בעולם, לחזק את חומת היהדות בתוכנו, ועל ידי כך נזכה לקרב ולהשפיע על אחינו די בכל אתר ואתר. שבת שלום ומבורך

לו להשיג את העלון בדרך כלשהי מכיון שהוזכר שם **חברו למקצוע** "המשפטן והעו"ד היהודי המפורסם אלן דרשוביץ"... הלה שאל האם אני מתכוון לסיפור המפורסם על אותו ילד חסידי שמכתבו הגיע לנשיא טרמפ? עניתי לו בחיוב, ואז הוא הפטיר: "אויש נו באמת, זהו סיפור ישן. כנראה שאתם בני המיעוטים (הספרדים), מקבלים את החדשות באיחור גס..."

נמנעתי מלהגיב, אך שאלתי את עצמי, באיזה עומק של בור אדם צריך להיות, בשביל להנמיך את הסובבים אותו? מדוע כל כך קשה להרגיש שכולנו אחים, ואין בנינו שום שנאה ומחלוקת? והשאלה המרכזית: איך אנחנו רוצים שאחינו שאינם שומרי תורה ומצוות יכבדו אותנו ואת בקשותינו, אם אנחנו בעצמנו לא מכבדים זה את זה?!

בוודאי שאינני שופט את אותו יהודי חלילה, אלא מצביע באשמה על עצמי. **ובטח שאינני מכליל בסיפור זה אף יהודי, עדה או מגזר**, (ואכתוב זאת שוב: אינני מכליל שום יהודי, וקל חומר שלא עדה או מגזר. והגמרא במסכת חגיגה (ט) אומרת אין אומרים בקרו וגל בקרו חזיר, אלא בקרו טלה. לאמור, שלא בודקים האם יש לחזיר או לגמל מום כדי להקריבו ע"ג המזבח, מכיון שאינם כשרים לקרבן כלל, אלא טלה שהוא ראוי לקרבן או ראוי לבדיקה. והנמשל מובן) אך עלינו לנצל את המאורע המומנטום כדי ליישר קו ולהתבונן, כדי שנוכל לתקן את עצמנו (ולא את חברנו).

אם אלו הם פני הדברים, נתקדם לסערה שכמעט חלפה, והיא: "חוק המרכולים". שאלתי את עצמי, איך אנחנו, עם ישראל, הגענו למצב שיהודים רוצים לרמוס את הדבר החשוב והקדוש ביותר לעם היהודי? מדוע בורא עולם נותן לנו לראות בעיניים כלות, את הרמיסה הנוראית של השבת? מה המסר שהוא רוצה להעביר לנו??

לעניות דעתי הסיבה העיקרית היא על פי היסוד שלנו: מכיון שאנחנו לא מכבדים מספיק את השבת!!! אם היינו ממכרים סביב השבת ושומרים עליה, כמו שחברות הנערם השובבים, כרכרו סביב ה"בבא המדומה" בכותל המערבי, אף אחד לא היה מעז להזיז גרגר של חול מחומת השבת, אבל אשמים אנחנו... על כן באה אלינו הצרה הזאת" (בראשית מב, כא)

וכשהצגתי יסוד זה לפני מו"ר עט"ר הגאון הגדול הרב חיים רבי שליט"א, אמר לי להוסיף בשם מרן החזו"א זיע"א שיש יום אחד בשנה שרוב ככל עם ישראל, שומר עליו וחרד לקדושתו, והוא: "יום הכיפורים", בעוד שחומרנו (כרת) פחותה מחומרת השבת (סקילה), ואם כן מדוע דווקא עליו שומרים באדיקות? אומר החזו"א: מכיון שיש בשנה כ-53 שבתות, אנחנו רגילים לשבת, ודשים אותה בעקבנו, ומטבע הדברים פחות חרדים ומתרגשים מבואה של השבת. לכן זה משפיע על אחינו הרחוקים ביותר, ולכן הם לא מכבדים אותה כראוי ולא נוהרים בה. אך יום הכיפורים מגיע רק פעם אחת בשנה, ואנחנו באמת מתרגשים וחרדים לקדושת יום הכיפורים, ולכן אחינו שבשדות אף הם מתענים ושומרים על קדושת

לפני כמה שנים, יצאו חבורה של צעירים חוזרים בתשובה טריים מלאי מרץ, לתפילה במקומות הקדושים ובקברות צדיקים, והתחילו את מסעם עם שריד בית מקדשו "הכותל המערבי".

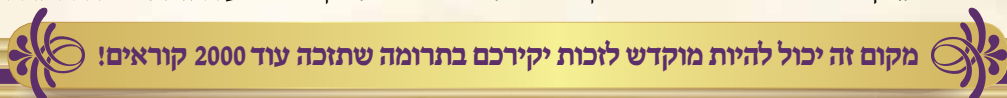
בכניסה לכותל, אחד מהבחורים היה עטוף בטלית גדול, והליצן שבחבורה החליט לעשות מזה "מטעמים", וביקש מהבחור עם הטלית, לכסות את כל פניו עם הטלית, כדי שיקבל מראה של "בבא"... וכולם הסתופפו סביבו ברתת ובוזיע, מנסים להרחיק ממנו את כל הסקרנים שמבקשים לדעת מיהו הצדיק והקדוש שזכה לכל כך הרבה משבקים" (משמשים בקודש).

הם חשבו שזה יהיה תעלול של דקה או שתיים... אך מרגע לרגע יותר ויותר אנשים ניסו להתקרב ולבקש ברכה מ"הרב המקובל", והם התעקשו שאסור להפריע לכבוד הרב בייחודים הנשגבים... ורק רצו שהקהל יתרחק מהם כדי שיצליחו "לרדת מהעץ" בלי נזקים... אך לאחר שהלחץ היה כל כך גדול, הם היו חייבים לרום עם הסיפור... והסכימו שכולם יעמדו בשקט, והבבא יאציל מברכותיו על הציבור בכללותו מרחוק... ה"בבא" עשה כמה תנועות מסתוריות, והחל לברך את הציבור בלחש (כדי שלא יחיינו בקולו הצעיר...)...

לאחר כמה דקות של לחץ ומבוכה, העלה אחד מבני החבורה רעיון, וביקש מכולם לפנות דרך ל"צדיק", בדרכו לבית הכיסא... גם בדרך לבית הכיסא שובל של אנשים ניסו לנשק את שולי טליתו של הבבא המיוסר, וברגע של היסח הדעת "הבבא" נבלע בין אחד מחדרי בית הכיסא, וקהל ההמונים שהמתין בחוץ ליציאתו של הצדיק "שעושה רושם"... לא זכו לראותו שוב לעולם...

בוודאי שמעשה זה הוא איסור חמור, ואינו ראוי כלל, אך אם כבר הוא נעשה, לפחות נלמד ממנו מוסר השכל חשוב מאוד: **טבע האדם, שכאשר הוא רואה הרבה אנשים שמעריכים, מכבדים, ומעריצים מישוהו, מיד גם הוא מתחיל לכבד ולהעריך את אותה הדמות, למרות שאינו מבין כל כך על מה ולמה**. והסיפור לעיל יוכיח! ואם כן, יוצא לנו יסוד אדיר, שנוכל להשתמש בו לכל מישורי החיים. לדוגמא: אדם שלא מכבד את אשתו (או להיפך), בין אם מלול בה בליבו, וכל שכן כשמבזה או מוכיח אותה ליד הילדים, שלא יצפה שבניו יכבדו את אמא (או אבא) שלהם, ופשוט. אותו הדבר אם אנו מגלים שֶׁאֲחֵינו שבשדות שאינם שומרים תורה ומצוות, אינם מכבדים את שומרי התורה, זה מכיון שאנחנו לא מכבדים האחד את השני, ואם כן מדוע שהם יכבדו?

בליל שבת שעברה, כשחזרתי מבית הכנסת לביתי, פגשתי בדרך יהודי (מבני עדות אשכנז המפארות) מְלֻה בבניו, וברכנו זה את זה בשבת שלום (אי נמי גוט שאבעס). ואז הוא שאל אותי: מדוע לא היה בבית הכנסת בו הוא מתפלל עלון "תפארת נוי", עניתי לו שאינני יודע, אך המלצתי

ידעת

הפרנסה משמים, אבל...

(מתומלל)

לפני מספר שנים הגיע אל אבי מורי יהודי שחזר בתשובה, וסיפר לו שהוא החליט לעזוב את העבודה. למה זה קרה? - שאל אותו אבא, מישוה פגע בך? לא העלו לך את המשכורת? לא, זה ממש לא העניין - ענה לו האיש. פשוט החלטתי לשנות כיוון, וללמוד כל היום תורה. ומה עם פרנסה? שואל אותו אבא, האיש היה מופתע, ואמר, עליך כבוד הרב לא הייתי מאמין, ממך הייתי מצפה לקצת יותר בטחון בהשם. אבי מורי שמבין דבר או שניים בנפש האדם, לא התווכח איתו, ואמר לו: להפך, זה נפלא ללמוד כל היום, אבל בכל זאת מדובר בשינוי לא קטן, אולי כדאי שנלך לאדם גדול בתורה כדי להתייעץ איתו?! לזה אני מסכים - אמר לו האיש, אתה גם תראה שהוא יסכים עם הצעד שלי.

וכך שניהם מצאו את עצמם בחדרו של הגאון ר' אהרון לייב שטיינמן זצ"ל, אחרי שהאיש שטח בפני הרב

את השאיפות הרוחניות שלו, ושואל אותו הרב בהתעניינות: ומה עם פרנסה? האיש ענה ללא היסוס: יש לי בטחון בה'! הרב צחק, בטחון בה' יש לך? יצר הרע יש לך! אלא שבאף מקום לא מצאתי שכתוב שליצר הרע קוראים ביטחון...

את האמת זה קצת מוזר, דווקא הרב שהקדיש את חייו לריבוי לומדי התורה והעמיד כל כך הרבה אברכים, מי שכל החיים שלו היו בטחון בה' הוא יקרא לביטחון בה' יצר הרע?

מסתבר שסוגיית הביטחון היא סוגייה מורכבת מאוד, לפעמים זה היצר טוב, אבל לא תמיד, יכול להיות שזה יצר הרע. מצד אחד אנחנו מצויים להשתדל במעשים, ומצד שני לבטוח בה' ולהאמין שאין בהשתדלות דבר וחצי דבר. וכאן מגיעה השאלה הגדולה, אם ההשתדלות באמת ריקה מתוכן, למה להשתדל? ואם יש בה ממש וצריך לעשות פעולות, אז מה זה בדיוק הביטחון בה'?

על כך משיב בעל הסולם במכתב מרתק לתלמידו וכך הוא כותב: **טרם שאדם יוצא לשוק להרוויח דבר יום ביומו, צריך הוא לסלק מחשבותיו מהשגחה פרטית, ולומר אז "אם אין אני לי מי לי", ולעשות כל ההמצאות**

שעושים הגשמיים כדי שירוויח מעותיו כמותם, אבל בערב כשבא לביתו ושכרו איתו, חס ושלום מלחשוב שבריבוי המצאותיו עשה את הרווח, אלא אפילו היה מונח במרתף כל היום, גם היה מצוי שכרו בידו. העבודה של המאמין היא לא לבטל את הטבע, אומר בעל הסולם, להפך היא גלות את הקב"ה בתוך הטבע, ולחבר את ההנהגה הניסית עם ההנהגה הטבעית. לכן חובת ההשתדלות של "בייעת אפיך תאכל לחם", נולדה רק לאחר החטא של אדם הראשון, לאחר שאדם הראשון רוקן את הטבע מהנוכחות האלוקות שהייתה גלויה בו עד החטא. וכעת נבין, לפני מעשה, צריך להרבות בהשתדלות הטבעית כדי לקיים את הטבע, שהבורא לא מתגלה בו, אבל אחרי המעשה הטבעי, צריך להעצים את ההנהגה הניסית, ולרוקן האת הטבע מהעצמאות שלו, ולהכניס לתוכו את הקב"ה. כמו שמבואר בפרשת רוקן המן, הקב"ה מבשר למשה על המן שעומד לרדת מן השמיים לבני ישראל בצורה ניסית לגמרי, שנאמר הני ממשיר לכם לחם מן השמיים. אבל מצד שני היה על בני ישראל לטרוח במן, ולהכין אותו לאכילה, שנאמר: **אֵת אֲשֶׁר תֹּאפֹו אָפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְׁלוּ בְּשֶׁלוֹ** (שמות טז, כג),

מאת הרב אהרן לוי שליט"א מרצה בכיר בארגון "ערכים"

כלומר מצד אחד הקב"ה מבשר למשה שהלחם יורד מן השמים, אבל מצד שני בני ישראל צריכים לטרוח ולהכין אותו לאכילה, אלא שלפני אכילת המן, המלקט צריך להאמין שאם לא ילקט לא ימצא, אם אין אני לי מי לי. אבל אחרי ששבט מן המן, הוא צריך להאמין שהוא לחם מן השמים, באותה מדה ממש במידה של "כשאני לעצמי מה אני". אתה מבין? - שאל אבא את האיש אחרי שיצאו מביתו של הרב, לשני אנשים יש יצר הרע, לזה שמאמין שהכל תלוי רק בו ולכן הוא לא מחבר את הגס עם הטבע, וזו כפירה, ולזה שמחמת עצלנותו לא רוצה לעבוד את עבודת האמונה, ולכן הוא מבטל את הטבע ולא מחבר אליו את הגס.

לסיכום, אם אנחנו אנשים של טבע, לא מומלץ להרבות יותר מדי בהשתדלות, לעומת זאת אם אנחנו אנשים של מעל הטבע, ההשתדלות לא רק מבורכת היא גם מחויבת המציאות. ההשתדלות והבטחון מצד אחד יכולים להיות יצר הטוב, אך מצד שני יצר הרע תלוי בנו. שבת שלום!

עשה לך רב

שו"ת ממו"ר הגאון
הרב חיים רבי שליט"א

צורך לסמוך על רבי מאיר, וכידוע אומר מותר שוגג הוא, וכידוע מדברי רבינו "החזון איש", שכולם כדין תינוק שנשבה ופסק כן לפני 70 שנה, ועל אחת כמה וכמה בזמנינו, ותרד פלאים. ויפה שתיקה לחכמים (פסחים צט).

ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי עליך עינינו, וכשם שאסור לומר על אסור מותר, כך אסור לומר על מותר אסור, וזה חלק מיראי הוראה, וכידוע רבינו "החזון איש" כותב באיגרות, לדמות מילתא למילתא, קשה מאוד וחוט השערה יכול להבדיל ביניהם מקצה לקצה, עיני שם. ולה' הישועה.

כבוד הרב: כשהייתי נער, היזכרון שלי היה ממש מצוין. עכשיו אני בן 28 ואני בקושי זוכר את הלימוד למרות שאני חוזר כמה פעמים. ניסיתי לשמור על העיניים שלי וזה לא עזר, איך אני יכול להחזיר את היזכרון כמו שהיה לי?

לזכור את הלימוד זה מתנה מהשם יתברך (מגילה ו:), והכי טוב להרבות בתפילה (עיני נידה ע:), וידוע מהסטייפלר זיע"א שהחזרה בעל פה על לימודו פעם אחת, זה כמו ארבע פעמים. ובספר תפארת ישראל על מסכת אבות מביא שם כמה סגולות.

כבוד מו"ר, יש לי חבר ממש טוב שירד מהדרך ומחלל שבת, אני מאוד אוהב אותו, גדלנו יחד מגיל אפס. האם מותר לי להמשיך לאהוב אותו ולהתחבר אליו, או לנתק ממנו קשר?

במצב הקיים הזה זה מסוכן, ומפורש במשנה הרחק משכן רע, וכן אנו אומרים בתפילה "תצילנו מחבר רע", ויתכן שאתה תרד מהדרך חס ושלום. עצה טובה: תכוון אותו למקום תורה, פגישה עם מורינו ורבינו הרב דוד פרייך שווה מליונים.

המשך בעמ' 4

לדתיים רכבת חדשה, אלא סתם לסבול ולהצטרע ולגרום לעצמנו הוצאות וסתם ביטול תורה. ורבינו הסטייפלר זיע"א (בליקוטי קד"י) שאסר חברת מלט שעשו בשבת, משום שזה תמיד, ויש למחות ולעורר, אבל לא ברכבת שהיה ועבר ונגמר.

ועוד, הרי זה קנס מדרבנן בלבד וכשיש ספקות כאלה, וגם רוב העבודה כל השבוע בהיתר, וזה בגדר 'כל דפריש' וכי, אז יתכן שאין בכלל גזירה של קנס באופן כזה.

על פאות הנכריות מהזרז רח"ל, זה באמת מסייע ולפני עיזור, ויש שאסרו את הפאות הנכריות מדין עבודה זרה, וכן מסייע לגויות בחו"ל לעשות תקרובת לעבודה זרה, כי עושות כן אחר ההזמנה של הנשים את הפאות הללו זה תמיד, אבל רכבת בשבת כבר עבר ואיננו, וזה בגדר עבר זמנו בטל קרבנו, ואין קנס ואין כלום.

מוטב שיהיו שוגגין וכו'. נאמר על דבר כללי תמיד, ולא על מה שהיה ואיננו, הרכבת שלנו, ארץ הקודש שלנו, המדינה שלנו, האוצר שלנו, ואין כוח ושלטון לבעלי תפקיד משרה ושררה לצער או לפגוע בנו חס ושלום.

ואפשר להוסיף בנידון דידן את דעת דרך המלך, שאיסור קנס שזה מדרבנן זה פחות מאיסורי דרבנן, כי זה מדין קנס ולכן מי שלא יודע, אין צורך לומר לו, (והובא ביחוד דעת חלק ג' סוף סימן כח). נכון שזה לא מוסכם, אבל בנידון ציבורי גדול שכזה, וכאשר רבינו המשנה ברורה (סימן שיח סעיף קטן ז) מתיר במקום

א. שלום וברכה לכבוד הרב, בגליון 107 שאלו את הרב כך: לצערנו יש יהודים שבונים את הרכבת בשבת, האם יהיה מותר לנסוע ברכבת הזאת? והרב ענה בנחרצות כך: מותר לכתחילה, הרכבת שלנו, המדינה שלנו, האדמה שלנו, ואין כוח למושעים לאסור להשתמש בחפצים השייכים לתושבים, ואין להחמיר בזה כלל. באותה שבת הועבר שיעור על ידי רבה של קהילת אברכים ובני ישיבות גורדון 6 בני ברק, ואמר בשיעורו הקבוע, בשם כמה מגדולי פוסקי דורנו שכשהרכבת תהיה מוכנה, אסור יהיה לנסוע בה בשום פנים ואופן, מכיוון שנבנתה בחילול שבת בפרהסיא, והשולחן ערוך פסק (אורח חיים סי' רמז) שכל דבר מחובר (פסי הרכבת) יש לו דין של פרהסיא. ומה גם שהמלאכות שנעשות שם הם דאורייתא (בונה מבעד וכי'). וכשהראנו לרב (מודח) את העלון, הוא אמר שאמנם האיסור הוא מדרבנן, אבל זה אסור! ואף ציין, שיש בעיה לפסוק זאת בפרהסיא משום ש"מוטב יהיו שוגגין ואל יהיו מזידיים" שנאמר על כאי גוונא. כעת, ונחנו מה נעשה כי עליך עינינו?

בעניותי לא מובן האיסור בזה, עובדי מדינה הם פועלים שלנו, והפועל לא קובע, וגם בעל הבית, זה התושבים, ולא מנהיגי המדינה ולא כלום, ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו (יבמות פג:).

ועוד הרי קיימא לן "לאחרים מותר למוצאי שבת", ולדעת המשנה ברורה (סימן שיח סעיף קטן ה) גם למי שנעשה בשבילו. וגם למחמירים שלא להחזיק ידי עוברי עבירה, זה לא שייך בנידון דידן שזה לא תמיד, וגם יתכן שהפועלים גויים ואם קצץ ועושים בקבלנות, הרי זה על דעת עצמם, ועוד לא שייך כאן לעשות מחאה ולא להשתמש, כי בזה לא יעשו

מאת גדול מזכי הרבים
הגאון הרב זמיר כהן שליט"א
ראש ארגון הידברות

העץ, לברכת מים, ולברכה. פעולת כיפוף ענף עץ לאדמה נקרא בשם הברכה. ואילו בריכת מים היא המקום שלשם נשפכים המים ממקור נביעתם או ממקור אחר, בצורת ברכ כפופה. נמצא ששורש המילה ברכה, ב, ר, כ, מתייחסת לשני חלקים. לחלק העליון שהוא בבחינת המקור המשפיע, ולכלי המקבל. האותיות ב' כ' דומות בצורתן, אולם האות ב' שונה בכך שהיא מצביעה בבליטה שבה על האות א', המייצגת את אלופו של עולם, שהוא מקור השפע העובר דרכה. ואילו האות כ' מייצגת את הכלי המקבל (ראה על כך בהרחבה בספרנו "הצופן" על סוד האותיות). האות ר' שבאמצע היא צורת המעבר בכרך כפופה וכמים הנשפכים מהמעניק למקבל. נמצא שהמילה ברכה מייצגת גם את משמעות מקור הברכה, וגם את משמעות מקבל הברכה. (אגב, השבת היא מקור הברכה, משום שטמונה בה מסוגלות להכפיל את השימוש בכל הכנסה כאילו הרוויח כפול, וגם שורש המילה בכור הוא ב' כ' ר', משום היותו מקבל כפל בירושה).

פתח מיד רבי ישמעאל בתפילה. וכשאנו אומרים ברוך אתה ה', אין הכוונה לאחל לו משהו כביכול, אלא לומר: אתה הוא מקור הברכות היורדות לעולם. וכך גם הקריאה לציבור: "ברכו את ה' המבורך", ביאורו: הכריזו על היותו מקור הברכות. והציבור נענה ומכריז: "ברוך ה' המבורך, לעולם ועד". ובאמצעות הכרזה זו בכל ברכה, פועלים אנו להוריד שפע מה' יתברך אלינו ולכל העולם (ראה על כך בספר נפש החיים שער ב פרק ב).

לאוהבי נפלאות השפה העברית, נוסף את עומק ביאור המילה 'ברכה'. נאמר בתורה (בראשית כד, יא) וַיִּבְרַךְ הַגַּמְלִים מִחוּץ לְעִיר. כלומר הושיב את הגמלים על ידי כיפוף הרגל וחלוקתה מרגל אחת זקופה, לשני חלקים. וַיִּבְרַךְ, מלשון ברך. שכן שורש המילה 'ברך' ו'ברכה' הוא: ב' (2), ר' (200) כ' (20). שלושת אותיות אלה, הן האותיות היחידות שכל אחת כפולה מזו שלפניה. ובהו יובן הקשר שבין הברך שברגל, להברכה שבענף

תורה ומדע

אתם שואלים, הרב עונה.

■ איך אנחנו מברכים את ה' ברוך אתה ה', ברכו את ה' המבורך. הרי כשמברכים אדם, פירושו שחסר לו משהו, ומברכים אותו כדי שהחסרון יתמלא, אך בורא עולם אין בו חסרון ואם כן מה שייך לברכו?
תשובה: במעשה המפורסם במסכת ברכות (ו ע"א) על חזיונו של רבי ישמעאל כהן גדול בקודש הקודשים, כשאמר לו הקב"ה: "ישמעאל בני, ברכני!", לא כתוב שהשיב לו רבי ישמעאל בברכה, אלא בבקשה: "יהי רצון מלפניך וכי". משום שמשמעות המילה ברכה היא הורדת שפע. יש 'ברכני' שביאורו 'הורד לי שפע', ויש ברכני שביאורו מאחר שאני רוצה להעניק לך, אבל הדבר תלוי בתפילתכם, הפעילי להוריד ממני שפע אליכם, על ידי תפילה, ולפיכך

דין ודברים

■ נרשמתי להרצאה של שלושה רבנים ושילמתי על כך, דווקא המרצה שאותו רצייתי לשמוע ובשבילו שילמתי לא הגיע, והביאו מרצה אחר במקומו, מאוד התאכזבתי מכך וברצוני לדרוש את הכסף בחזרה, מה הדין?

על פי דין נראה שיכול לטעון למקח טעות, שכששילם שילם על דעת אותו הרב ולכן יסביר למארגנים את הדברים, ואם לא יסכימו להחזיר את הכסף, הרי שהוא יצטרך להוכיח שהוא בא דווקא בשביל אותו הרב, ולא לרבנים האחרים, ויתחייבו המארגנים להחזיר את הכסף

עניין של השקפה

מאת הרב משה רבי שליט"א

להזמנת הרב להרצאה ניתן להתקשר 03-6099997

אם הוא רמאי, אלא מאכילין אותו מיד. היה ערום ובא ואמר: כסוני, בודקין אחריו אם הוא רמאי, ואם מכירין אותו מסכין אותו מיד."

הנימוק להבדל בין המזונות לכסות הוא, שהעני המבקש מזון הוא רעב ויש לו צער הגוף (בלשון הגמרא "קמצערא ליה", וברמב"ם הל' מתנות עניין פ"ו ה"ו: "ואמר ירעב אני, האכילוני"), ואולי אף יש פה חשש לסכנת נפשות אם נמתין מלתת לו. לפי זה, העניים בימינו, שאינם אומרים שהם רעבים כעת ואינם מבקשים אוכל, הרי זה בגדר "כסות" (אפילו אם הם אומרים שהם אוספים עבור מזון למשפחתם), וטעוניהם בדיקה. אבל דבר אחד ברור לכולם: שההלכה שפלוגי הבתאי מוכר "טעון בדיקה" אין פירושה שאנו פטורים מלתת לו כל עוד יש לנו ספק לגבי זכאותו. המשמעות המעשית של הלכה זו היא שמותר לנו להתעכב במתן הצדקה עד שנבדוק אותו ואחר כך נפעל לפי תוצאות הבדיקה, אך עדיין מוטלת עלינו חובת הבדיקה.

במסכת כתובות (סו ע"ב - סו ע"א), הגמרא מספרת על מי שהתחזה לעני וקיבל צדקה, ולבסוף התגלתה רמאותו, ואומרת על כך: "בואו ונחזיק טובה לרמאי, שאלמלא הן היינו חוטאים בכל יום, שנאמר: יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא".

אבל בואו נתרכז בעיקר בדברים, כי מה שחשוב לזכור: הצדקה מועילה מאוד לעני, אבל לא פחות היא מועילה לנו. באמת הבדיקה צריכה להיעשות בכדי לדעת עד כמה אנו חייבים לתת, אבל בכדי להיות טובים יותר, זה נחוץ עבורנו גם בלי לבדוק. לא תמיד צריך להרגיש, שהשקל שאנו נותנים למאן שהוא בכותל או בשטיבל, הוא הסיבה לפנטהאוז שהוא הולך לבנות, בואו נרגע

רק שותק. מה שמעורר את החשד שמדובר כאן במצב לא חלק. "אתם כל ערב ככה מבקשים אוכל?" שאלתי בעדינות על הצד שהסיפור לא מבוים. "כן, אנחנו אוכלים רק לחם וממרחים, אולי בשבת יש עוף לכולנו", ענה הילד אחרי הפסקה של שני שניות בה התלחשש עם השותף המתלווה. 'אנחנו 11 אחים' הוא הוסיף.

אז יש את נקודת המבחן במקרים כאלו: אל תיתן כסף, תן אוכל. ואכן בעצתה של רעייתי, ראיתי את עצמי יחד איתם בסופרמרקט ממול, קונה להם את ארוחת הבוקר למחר. הם התקדמו יחד איתי לציאה, כמו 'חטפו' את השקית, ונמלטו.

אני מאמין שישנם אנשים שמהר מאוד יותר ממני, מושיטים שטר מכובד וממשיכים הלאה. ובדיק על זה רציית לדבר אתכם.

יש כאן שני חלקים: החלק הראשון (החיוני) הוא: על הצד שאין זה המצב באמת, אסור לך לתת לילדים כסף ביד, זה חוסר אחריות ועידוד גדול בכדי להטביע בהם את הטבע: לבקש. לקבץ. החלק השני שעליו אני רוצה להתעכב: מה אתה צריך לעשות בכדי לברר את האמת? הרי גם בזה יש אחריות כבדה עליך!?

מקורות

הגמרא (ב"ב טו.) לפי מסקנת הגמרא, "בודקין לכסות ואין בודקין למזונות", כלומר, כאשר יש עני לפנינו והוא מבקש מזון לאכול - יש לתת לו ללא בדיקה, ואילו כאשר הוא מבקש עבור ביגוד - אין צורך לתת לו ללא בדיקה. הגמרא לומדת זאת מ"כי תראה ערום - וכסיתו" (ישעיהו נח, ז), כשתראה שהוא באמת חסר בגדים ונוקד, כך פוסק השולחן ערוך (י"ד סי' רנ"ט): "מי שבא ואמר: האכילוני, אין בודקין אחריו

בידורי סוגיות כוחו של השקל (מ)תחזק

המקום: שכונת גאולה, ירושלים. הזמן: 19:15 בערב. אני יוצא לכיוון הרב, לפני שאני נכנס אליו, פונה אלי ילד יהודי מתוק כבן 9 בעל פאות הדורות, ובקול מתחנן, שואל: "יש לך 2 שקל להביא לי?" "בשמחה מתוק. מה קרה, מה אתה רוצה לקנות? שאלתי.

"אוכל, אני רעב". הוצאתי לו מטבע והנחתי על ידו המושטת, אבל המחזה היה מוזר קצת.

לצידו של המתוק הזה עמד ילד, מסוג 'מתלווה'. זה השותף הזה שמייקר את המעמד. כלומר: הילד שביקש, צריך את הנוכחות של המתלווה שהוא מתוק לא פחות מהילד המבקש, שאגב, נראה יודע די טוב לנהל את העניינים. גם אחרי נתינת המטבע מצדי, הם לא התארגנו ללכת, הם פשוט עמדו.

"איך אתה קשור אליו?" שאלתי את המתלווה. "הוא אח שלי" עונה לי המבקש, ומשלים: "הוא יותר בהיר ממני, אבל אנחנו אחים. זה בסדר כולם מתפלאים". בשלב הזה, לא הייתי רגוע, גם מעצם האירוע שהפתיע אותי, יחד עם כושר הארגון הנפלא שהפגין הזאטוט. וגם מהמצב הזה, שמה שביקש זה עבור "אוכל" ולא דבר אחר. המבקש הוסיף: 'אני דואג לאוכל לאחים הקטנים, והוא לאחים הגדולים'.

במקרים כאלו בדרך כלל עוברים להליך המבחן המעשי: 'אולי תיתן לי את מספר הטלפון של אמא, ואשאל אותה אם היא צריכה עזרה בעוד משהו?' שאלתי. הילד חשב שניונת, ואמר: "אין לנו טלפון". - 'אולי לאבא יש?' שאלתי. "כן, אבל אני לא זוכר את המספר שלו". חשוב לציין שאת כל השיחה מנהל זה שביקש, והמתלווה

אור החיים הקדוש

כגיגית והרי כבר אמרו נעשה ונשמע? אלא שהסכימו על מה ששמעו שזה התורה שבכתב אבל לא רצו להתחייב על התורה שבעל פה כיוון שאין לזה שיעור ובכל דור ודור מתחדשות תקנות, עד שהגיעו לימי מרדכי ואסתר ואז ראו שבזכות חכמים ותקנותיהם ניצלו עם ישראל, ובלעדי זה לא היה נשאר שריד ופליט לשונאיהם של ישראל, אז קיבלו באהבה גם תורה שבכתב.

ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ (שמות י"ט, ה)

שואל רבנו הקדוש מדוע כפל הפס' שמוע תשמעו? ומתוך ש"שמוע" מדבר על תורה שבכתב ו"תשמעו" בלשון עתיד על תורה שבעל פה שעתידים ללמוד במשך הדורות, וכן כל הלכות וגזירות שנתקנו ע"י חכמים שבכל דור ודור, ועל פי זה מבאר רבנו מדוע הוצרך הקב"ה לכפות עליהם הר

מלתא ובדיחותא

מלתא

מי שיש לו לב, חרדה ולבש מלחטא, אפילו שהחטא הוא קל, אם יהיה חלול ה' נעשה כעבות העגלה, שהוא חמור יותר מעבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים. והכל לפי דעתו ולפי חשיבותו, שאם הוא טפש יקל עונשו - שאינו פוגם אלא בעשהו, ואם הוא חכם ירבה עונשו - שפוגם למעלה בשרש נפשו. וה' הטוב יכפר בעד. (אורות אילים בשם החיד"א)

בדיחותא

ילד מספר לאמו: אמא את יודעת שאני הילד היחיד שענה על השאלה בכיתה?! כל הכבוד! מה הייתה השאלה? - שאלה אמא, ענה הילד: מי לא הכין שיעורי בית...

רופא שניים וסנדלר גרו באותו בניין. הרופא בקומה עשירית והסנדלר בקומה חמישית. בכל יום כשהיו נפגשים במעלית הסנדלר היה מברך את הרופא "בוקר טוב קולגה (חבר לעבודה)..." הרופא השתומם - "מה פתאום קולגה? אני רופא ואתה סנדלר" ענה הסנדלר: "כולם יורדים מהבית שלך ואומרים..." "איזה סנדלר הרופא הזה..."

אישה אומרת לבעלה: כואב לי מאוד הראש בעלה עונה: חבל רציתי לקחת אותך לשופינג האישה: סתם צחקתי בעלה: גם אני צחקתי...

המשך מעמוד 3 (הרב משה רבי)

קצת, אחרי הכל זה שקל. ואין צורך לעשות חשבון כמה נתנו לו, וכמה 'סה"כ שקל' הוא מקבל כל יום. שקל הינו סכום מספיק שווה בכדי לעשות אותנו טובים יותר. בקיצור: המצב צריך להיות שגם אם לא נתת כי לא היה לך, אז לפחות בדעה שלך אתה חושב שכן צריך לתת, זו הנקודה בעניין. אבי מורי שליט"א נוהג תמיד להזכיר לנו בכלל ולהקפיד בפרט, שבכיסו יהיו מטבעות עבור נתינת צדקה למי שמבקש. בלי חקירות, ובלי חשבונות, בלי טריקים, בלי שטיקים!... שיהיה לך אינסטינקט (חוש טבעי, דחף טבעי, דחף עצמאי) כזה, פשוט לתת.

של מי הזכות?

קבצן אחד נכנס למסעדה, והציע לסועדים עסקה: "אם תנחשו מה אני - אני אתן לכל אחד מכם כוס יין על חשבוני. אבל אם לא תנחשו, תאלצו לממן לי ארוחה דשנה!"

הסועדים הסכימו, והקבצן כתב משהו על פתק, והטמין את הפתק בכיסו. החלו הסועדים לנחש, אחד אמר "אתה שרברב", השני אמר "אתה נגר", והשלישי אמר "הוא מורה".

לבסוף, נכנעו הסועדים, והזמינו עבור הקבצן את הסעודה שביקש. תום הארוחה הנהדרת, הוציא הקבצן את הכסף מכיסו, פתח אותו והקריא לסועדים: "אני רעב..."

נשאף תמיד לחפש את החיובי בכל מצב שלילי, הרבה אנשים עניים מרגישים שהם גופלים כמעט על אלו שתומכים

טיפטיפון

בהם ועוזרים להם, והכוונה כאן במילה עניים איננה רק לעניים בממון. אלא לכל אחד שלא יכול להסתדר בכוחות עצמו, למשל, אדם המרותק לכסא גלגלים, שהוא במידה מסוימת עני בכוחותיו, זה יכול להיות אדם חולה שמרותק למיטה, או סבא וסבתא שנמצאים בבית אבות וזקוקים לסיוע צמוד. כל מצב כזה של עוני מעציב את האדם, שכן הוא מרגיש תלות. אבל למען האמת אותו עני יכול להתמקד בכך שהעזרה שאחרים מעניקים לו, גורמת להם לעשות מעשה של חסד, ולכן דווקא הוא עוזר להם בחיי נצח - על ידי המצווה שהם מקיימים אתו.

המשך מעמוד 2 (הרב חיים רבי)

חס ושלום, תולעת זה בריה ואין לו דין ביטול לעולם, רק באופן שטחני וריסקו את הכל, אז אומרים שהאיסור מתבטל, וגם מותר לעשות כן לכתחילה, ואין כאן דין ביטול איסור (ועיין בספר הנפלא ילקוט יוסף יורה דעה סימן פד באורך)

כבוד הרב אני יודעת שאתם אוסרים לקנות לילדים אופניים בגלל הסכנה, השאלה אם הילד נוסע רק במדרכה זה בסדר? כי הילד שלי מאוד אוהב אופניים ומקנא בחברים שלו.

מדרכה שייך להולכי רגל וזה מזיק ומפחיד את ההולכים, וזה סכנה לכולם. לא טוב שהוא מקנא בחברים שלו, להסביר לו שהוא חשוב וחכם יותר מהם, וגם לקנות לו ספרים עם תמונות ומשחקים מתאימים לבית, והכל עם יראת שמים, ועד החתונה הכל יעבור.

תופס, כי זה נגד התורה, וכדאי לקרב אותו באהבה, זה שהוא אמר ונשבע שלא יחזור בתשובה לעולם אם לא יקבל את הרכב, כנראה שיתכן שיעשה תשובה בעתיד, לתת לו את הרכב, ולתת לו נשיקה, ולומר לו באופן שאוהבים אותו, ושאיסור ליסוע בשבת, ולברך אותו ליראת שמים והזמן יעשה את שלו. ושמעתי מדרשן אחד שהיה נוכח אצל שר התורה הגאון הרב חיים קנייבסקי שליט"א ושאל על עבריין אחד, אם יעשן בשבת קודש פחות סיגריה אם יקיים מצוה, ורבינו שר התורה חשב דקה, ואמר שיש לו בזה מצוות שמירת שבת קודש, והדברים נוראים.

כבוד הרב: שמעתי שאם יש שקית פיצוחים שיתכן שיש בה קצת תולעים, מותר לאכול בלי לבדוק בגלל שזה מיעוט. אם זה נכון? ואם זה נכון אדם שבאמת אכל את הפיצוחים והייתה שם תולעת האם יענש על כך?

כבוד הרב: אני חוזרת בתשובה כבר הרבה שנים, והבן שלי לא זכה עדיין לחזור בתשובה. הוא גר בבית משלו ובכל ליל שבת הוא מגיע אליי לאכול סעודת שבת עם הרכב שלו. עכשיו הרכב שלו במוסך והוא ביקש ממני ביום שישי לתת לו את הרכב כדי שיוכל להגיע לאכול אצלי, אמרתי לו שאני לא מוכנה שהרכב שלי יסע בשבת, והוא התעצבן ואמר לי שאם אני לא מביאה לו את הרכב הוא נשבע שהוא לא יחזור בתשובה לעולם. אני בכל אופן לא הסכמתי, האם עשיתי טוב?

היה עדיף לומר לו, נתייעץ עם החכם מה לעשות. כי דרכיה דרכי נועם זה סוד ההצלחה, ונכון שהבן שובב גדול, אבל רבינו החזון איש פסק תינוק שנשבה ומצווה לקרבו. ואם היה נוסע באוטו של האמא, אין כאן לפני עיוור, וגם אין איסור מסייע. (עיין יביע אומר חלק ב' אורח חיים סימן טו) למעשה השבועה לא

אדם יכול לצום משבת לשבת ולהישאר בעל תאוה

יהודי צריך להיות כמו כלי, שכל מה שבעל הבית ירצה לשפוך בו, בין יין ובין חומץ - יקבל!... (הרבי מאפטא)

אפילו שכל העולם יהיה בצער, הרשע יהיה בנחת (חז"ל)

איך מנצחים בוויכוח? נמנעים ממנו!...

להגדיל תורה ולהאדירה

לאור ההצלחה הגדולה בס"ד אנו רוצים לפתוח עוד סניף למדרשה בר"ג או גבעתיים. מי שמכיר מקום בערים הנ"ל שאפשר לקיים בו את הפעילות (גם תמורת שכר) מתבקש להתקשר - 03-6099997 בין השעות 13:30 ל-14:30 וכן מ-22:00 בלילה כמו כן מי שרוצה להקדיש את הפעילות לזכותו או לזכות קרוביו, מוזמן להתקשר לטלפון הנ"ל

העלון מוקדש לרפואת אלעזר בן דורית

להצלחת: אשר בן מודלן ורעייתו (כהן) | יואב בן ראומה | אביב בן איריס | אוראל בן אירית (כהן) | לע"צ: אלימלך בן שפרה (פנחסין) | רוני בן חיים שלמה.